

ŠIFRA UČENIKA

M A T U R S K I I S P I T

JUN 2017. GODINE

**CRNOGORSKI – SRPSKI, BOSANSKI,
HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST****U P U T S T V O****VRIJEME TRAJANJA TESTA JE 180 MINUTA**

Za vrijeme testa nije dozvoljena upotreba elektronskih uređaja.
Učenik/učenica ne smije na bilo koji način otkrivati u testu svoj identitet ili se direktno obraćati ocjenjivaču.
Test **MORA** biti napisan hemijskom olovkom.

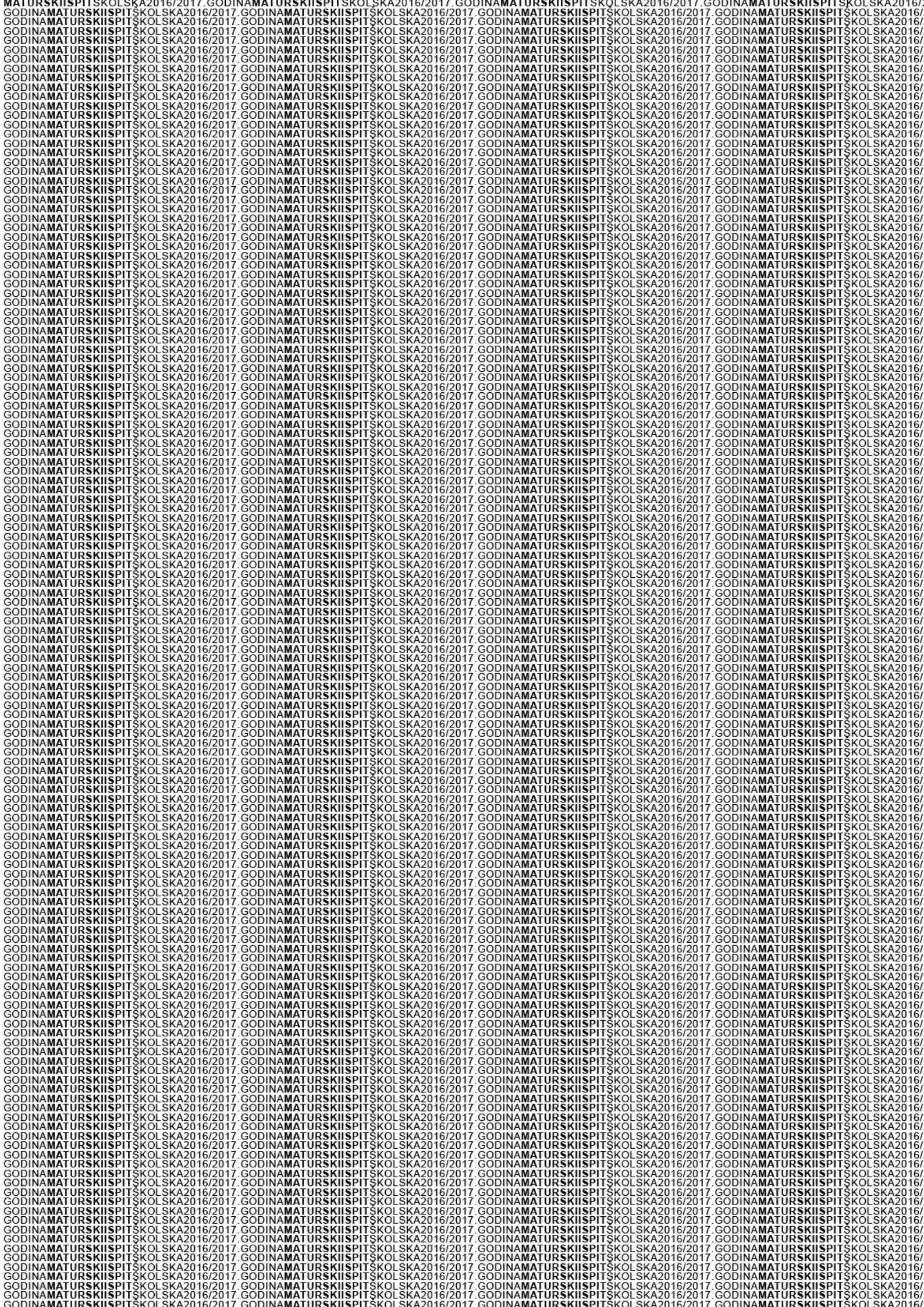
Test sadrži zadatke koji se rješavaju na jedan od sljedećih načina:

- zaokruživanjem broja ispred tačnog odgovora
 - pisanjem kratkog odgovora
 - pisanjem dužeg odgovora
 - pisanjem eseja
- Uz test si dobio/dobila **list za odgovore** za zadatke višestrukog izbora.
Potrebno je da na odgovarajuće mjesto pažljivo prepíše svoje odgovore.
Zadatak će se vrednovati s 0 (nula) bodova ako je:
- odgovor netačan
 - zaokruženo više ponuđenih odgovora
 - nečitko i nejasno napisan odgovor
 - rješenje napisano grafitnom olovkom

Ukoliko pogriješiš, prekriži i odgovori ponovo. Kad završiš, provjeri svoje odgovore.
Srećno!



* M 7 6 8 5 5 *



PRAZNA STRANA

Na osnovu odlomka iz knjige *Žudnja za životom* odgovori na pitanja 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 7.

Eten je bio mali grad i ljudi su podozrivo gledali Vincenta. Nijesu mu vjerovali i bojali su ga se jer je bio drugačiji, mada im on ništa nije smetao i tražio je samo da ga ostave na miru. Vincent nije ni sanjao da ga ljudi ne vole.

Crtao je veliku studiju borove šume koju su krčili, koncentrišući se na jedno usamljeno drvo na ivici strmine. Jedan od radnika, odlazeći s posla, prišao bi mu uvijek da ga posmatra dok crta; gledao bi preko njegovog ramena prigušeno se osmjehujući, a s vremena na vrijeme prsnuo bi u glasan smijeh. Svakog dana seljak se smijao sve glasnije. Vincent riješi da sazna šta ga tako zabavlja.

- Vama je smiješno – upita on učtivo – što slikam drvo?

Čovjek se cerekao. – Da, da, to je tako smiješno. Vi ste vjerovatno fou!*

Vincent je razmišljao neko vrijeme, a onda upita:

- Da li bih bio fou kada bih posadio drvo?

Seljak se odmah uozbilji. – Oh, ne, svakako, ne biste.

- A da li bih bio fou kad bih njegovao drvo i pazio na njega?

- Ne, naravno da ne biste bili.

- A da li bih bio fou kada bih ubrao voće s njega?

- Vi mi se podsmijevate!

- Dobro, a da li bih bio fou kada bih brao drva kao što rade oni tamo dolje?

- Oh, ne, drva se moraju brati.

- Znači, mogu da posadim drvo, da ga njegovam, da ga berem, siječem, ali kad ga crtam – onda sam fou. Je li tako?

Seljak ponovo prsnu u smijeh. – Da, sigurno ste fou kad sjedite tako tu, cijelo selo to govori.

Uveče bi Vincent sjedio u trpezariji sa svojimima. Oko ogromnog drvenog stola skupljala se cijela porodica; neko je šio, neko čitao, neko pisao pisma. Vincentov mlađi brat Kor bio je mirno dijete koje je rijetko govorilo. Jedna od njegovih sestara, Ana, udala se i odselila. Elizabet ga toliko nije trpjela, da se pravila kao da ne primjećuje da je on došao kući. Vilemina je bila ljubazna; pozirala je Vincentu kad god bi je zamolio, i pružila mu je iskreno prijateljstvo, ne osuđujući ga.

Vincent je takođe radio za stolom pod svjetlošću velike žute svjetiljke koja je neprestano stajala nasred stola. Precrtavao je slike za vježbanje ili skice koje je toga dana izradio u polju. Teodorus ga je posmatrao kako dvanaest puta precrtava istu stvar i stalno nezadovoljno baca završen crtež; najzad, svještenik više nije mogao da izdrži.

- Vincente – reče on, naginjući se preko širokog stola – zar ne možeš nikako tačno da nacrtáš?

- Ne – odgovori Vincent.

- Onda si, bojim se, napravio jednu grešku.

- Ja pravim mnoge greške, oče. Na koju misliš?

- Čini mi se da bi, kada bi ti imao talenta, kad bi zbilja bio stvoren za slikara, ti crteži morali od prve dobro da ispadnu.

Vincent pogleda studiju jednog seljaka koji kleči pred torbom u koju trpa krompire. Učini mu se da nije dobro pogodio liniju seljakove ruke.

- Možda, oče.

- Htio sam da kažem – ne bi trebalo da crtaš sve po sto puta, a da ipak ne nacrtáš tačno. Kad bi bio obdaren po prirodi, uspio bi u tome ne mučeći se toliko puta.

- Priroda se u početku uvijek suprotstavlja umjetniku, oče – reče on, ne spuštajući olovku – ali ako zbilja ozbiljno shvatam svoj rad, neću dozvoliti da me omete to suprotstavljanje. Naprotiv, to će predstavljati razlog više da se borim do pobjede.

- Ne vjerujem – reče Teodorus. – Dobro nikada ne proizlazi iz zla, niti od rđavog rada može ispasti dobar rad.

- Možda ne u teologiji. Ali u umjetnosti može. U stvari, mora.

- Nemaš pravo, dječaće moj, umjetničko djelo je dobro ili rđavo. A ako je rđavo, onda čovjek uopšte nije umjetnik. Trebalo je da on to sam zaključi u početku, a ne da straći toliko vrijeme i tolike napore.

- A ako život tog čovjeka postane srećan zahvaljujući toj rđavoj umjetnosti? Šta onda?

Teodorus potraži po svom teološkom znanju, ali ne nađe odgovora na to pitanje.

- Ne – reče Vincent, brišući torbu s krompirom i ostavljajući čovjekovu lijevu ruku kruto podignutu u vazduhu. – Na kraju se priroda i pravi umjetnik uvijek slože. Možda će biti potrebno mnogo godina i hrvanja prije nego što ona postane krotka i pokorna, ali na kraju će se rđav, vrlo rđav rad pretvoriti u dobar i opravdati sebe.

- A šta će biti ako i na kraju rad ostane rđav? Danima si crtao svog čovjeka što kleči, i on još uvijek ne valja. Zamisli da nastaviš da ga crtaš godinama i godinama, a on ipak ostane rđav.

Vincent sleže ramenima. - Umjetnik rizikuje, oče!

- A da li je nagrada vrijedna rizika?

- Nagrada? Kakva nagrada?

- Novac koji čovjek zaradi. I položaj u društvu.

Vincent prvi put podiže pogled i ispitivaše očevo lice, crtu po crtu, kao da gleda neko strano stvorenje.

- Mislio sam da raspravljamo o dobrim i rđavim umjetničkim djelima – reče on.

(priređeno prema odlomku iz knjige Žudnja za životom Irvinga Stouna, Alhari, 2007)

***Manje poznata riječ:**

fou – (franc.) - lud

1. Stanovnici Etena s podozrenjem gledaju na Vincenta zato što:

1. imaju loše iskustvo s ljudima iz drugih krajeva
2. se plaše svega što je nepoznato i drugačije
3. ih Vincent ne primjećuje, pa misle da ih prezire
4. pripada višim društvenim slojevima

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

2. Vincent u svojoj porodici nije našao očekivanu ljubav i razumijevanje. Ko predstavlja izuzetak?

.....

1 bod

3. Vincent je loš umjetnik jer stalno precrtava ono što nacрта.

DA

NE

Zaokruži tačan odgovor (DA ili NE) i obrazloži ga.

.....

.....

1 bod

4.

- Vincente – reče on, naginjući se preko širokog stola – zar ne možeš nikako tačno da nacrtáš?

- Ne – odgovori Vincent.

Vincentovo NE znači:

1. Ne mogu, jer još nijesam ovladao slikarskom vještinom.
2. Ne mogu, jer slikam svoj doživljaj stvari.
3. Ne mogu, jer nijesam toliko darovit.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

5.

A) Što je Vincent nalazio u bavljenju umjetnošću?

1. sreću
2. novac
3. položaj u društvu

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

B) Pronađi dokaz u tekstu za odgovor i prepisi ga.

.....
.....

1 bod

6.

Vincent prvi put podiže pogled i ispitivaše očevo lice, crtu po crtu, kao da gleda neko strano stvorenje.

Navedenom rečenicom izraženo je Vincentovo osjećanje

1. straha
2. čuđenja
3. spokojstva
4. ravnodušnosti

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

7.

Na osnovu teksta objasni razliku između umjetnosti i teologije.

.....
.....

2 boda

Pročitaj sljedeći tekst, pa uradi 8, 9. i 10. zadatak.

Kad su se Heleni na Istmu iskupili i riješili da zajedno s Aleksandrom idu u rat protiv Persije, izaberu njega za vrhovnog vojnog starješinu. Tom prilikom dolazili su k njemu mnogi državnici i filozofi da mu zažele uspjeh i sreću. Aleksandar se nadao da će to učiniti i Diogen iz Sinope, koji se tada nalazio blizu Korinta. Ali kako Diogen o tome nije vodio nimalo računa, nego je mirno sjedio u Kraneju, išao je sam k njemu. Diogen se baš tada sunčao. Kako su mu se toliki ljudi približavali, on se malo uspravi i upre pogled na Aleksandra. Ovaj ga ljubazno pozdravi i upita ga da li mu može učiniti kakvu uslugu. „Ukloni mi se malo sa sunca!”, odgovori mu Diogen. To je, kažu, Aleksandra mnogo iznenadilo, i on se, pored toga što mu čovjek nije posvetio nikakvu pažnju, začudio njegovoj duševnoj veličini. I kad su se njegovi pratioci, pri povratku, stali smijati i praviti šale, on im reče: „Odista, kad ne bih bio Aleksandar, bio bih Diogen.“

Aleksandar Makedonski (356 – 323. prije n. e.) ili Aleksandar Veliki bio je makedonski kralj, smatra se jednom od najvažnijih ličnosti u cijeloj grčkoj historiji.

Diogen iz Sinope, grčki filozof, najupečatljiviji je predstavnik sokratovske škole cinizma.

(priređeno prema: Plutarh, Slavni likovi antike, Dereta, Beograd, 2002)

8. Zašto je Aleksandar pošao kod Diogena?

1. Želio je da čuje Diogenovo mišljenje o svom novom pohodu.
2. Želio je da mu pokaže da je ljut zbog njegovog nedolaska i nepoštovanja.
3. Želio je da sazna ko je taj čovjek koji nije došao da mu poželi srećan pohod u rat.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

9. Koje osobine pokazuje Diogen pri susretu s Aleksandrom?

1. dosjetljivost i poštovanje
2. ravnodušnost i ponos
3. uzdržanost i strah

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

10. Objasni Aleksandrove riječi: Odista, kad ne bih bio Aleksandar, bio bih Diogen!

.....

.....

.....

1 bod

Pročitaj odlomak iz drame Samjuela Beketa *Čekajući Godoa* pa uradi zadatke 11 i 12.

Put u polju, s jednim drvetom. Veče. Estragon sjedi na zemlji i pokušava da izuje cipelu. Zapije objema rukama hukćući. Zastaje iznemogao. Odmara se, sav zadihan. Pokušava ponovo na isti način. (...)

Estragon, poslije krajnjeg napora, uspijeva da izuje cipelu. Zagleda unutra, zavučte ruku kao da nešto traži, prevrne je, traži po zemlji da li je nešto ispalo, ne nalazi ništa, zavlaci ponovo ruku u cipelu, bezizrazna pogleda.

VLADIMIR: Šta je?

ESTRAGON: Ništa.

VLADIMIR: Daj da vidim.

ESTRAGON: Nema šta da se vidi.

VLADIMIR: Pokušaj da ponovo obuješ.

ESTRAGON (pošto je razgledao stopalo): Pustiću nogu da odahne.

VLADIMIR: Eto kakav je čovjek: ljuti se na svoju obuću, a pravi krivac je njegova noga.

(Opet skide šešir, zagleda unutra, zavlaci ruku, istresa ga, lupa po njemu, duva u njega, pa ga ponovo stavi na glavi). Ovo me već zabrinjava.

(Ćutanje.)

11. Kojoj dramskoj vrsti pripada djelo *Čekajući Godoa*?

1. komediji
2. tragediji
3. drami apsurda
4. drami u užem smislu

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

12. Pored dramskih elemenata koji su prisutni u ovom odlomku zaokruži DA, a ako nijesu prisutni, zaokruži NE i obrazloži odgovor.

DRAMSKI ELEMENT	DA	NE	OBRAZLOŽENJE ODGOVORA
scena	DA	NE	
radnja	DA	NE	
sukob	DA	NE	

2 boda

Sjeti se pjesme *Banović Strahinja* pa odgovori na pitanja 13 i 14.

*Strahin-bane, ti sokole srpski,
Tvome đogu i tvome junaštvu
Svud su brodi đe god dođeš vodi.*

- 13.** Zaokruži TAČNO ukoliko misliš da je sljedeća tvrdnja tačna ili NETAČNO ukoliko misliš da nije tačna.

Navedeni stihovi su oblik indirektno karakterizacije.

TAČNO

NETAČNO

Obrazloži odgovor.

.....
.....

1 bod

- 14.** Ko je sve pomogao Strahinjicu banu? Objasni u čemu se ogledala ta pomoć.

.....
.....
.....
.....

3 boda

- 15.** Rečenicu iz upravnog transformiši u neupravni govor.

„Priroda se u početku suprotstavlja umjetniku, oče“, reče on.

.....

1 bod

- 16.** U rečenici *Onda si, bojim se, napravio jednu grešku* odredi kojoj vrsti riječi pripadaju riječi:

Onda; si; grešku

1 bod

- 17.** Glagol u rečenici: *Umjetnik rizikuje, oče!* napiši u muškom rodu radnog glagolskog pridjeva.

.....

1 bod

MIRA MI NEMA, A NEMA NI RATA

Mira mi nema, a nema ni rata,
 Plašim se, nadam, ledim, žar sam vreli,
 Letim vrh neba – zemlje mi se hvata,
 Ne stežem ništa – a grlim svet celi.

Ja sam u njenoj tamnici bez vrata,
 Ne prisvaja me, al' mi omču deli,
 Amor me štedi – a lancem svojata,
 Živa me neće, a spas mi ne želi.

Bez oka vidim, bez jezika vičem,
 Za pomoć vapim – a željan sam groba,
 Sam sebe mrzim – druge volim jako.

Hranim se jadom, a plačući kličem;
 I smrt i život – jednaki su oba.
 Sve zbog vas, Gospo, ja trajem ovako.

IKONA

Vidim li koju ženu
 tebi da liči:
 U mantilu pepeljastom i sivom šeširu,
 dešava se na ulici da zastanem.
 I mada znam
 odavno već da truneš,
 pomislim: možda si ti.

Inače, ti znaš:
 u Boga nismo verovali
 ni ja ni ti.
 I zaista nema to sa njim veze
 što želim
 pred slikom tvojom kandilo da palim.

18. Pored konstatacije koja je tačna zaokruži T, a koja je netačna zaokruži N i obrazloži odgovor.

KONSTATACIJA	TAČNO NETAČNO	OBRAZLOŽENJE ODGOVORA
Obje pjesme napisane su slobodnim stihom.	T N	
Obje pjesme su soneti.	T N	
Obje pjesme pripadaju istoj književnoj vrsti.	T N	

1 bod

19. A) Koju stilsku figuru prepoznaješ u stihu: *Plašim se, nadam, ledim, žar sam vreli?*

.....

1 bod

B) Objasni funkciju kontrasta u pjesmi *Mira mi nema, a nema ni rata*.

.....

1 bod

20. Napiši ime lika (iz djela *Na Drini ćuprija*) na koji se odnosi rečenica.

1. Svoj gnjev iskaljuje igrajući po zaleđenim ivicama mosta.

.....

2. Umire zajedno s mostom razmišljajući „ako se ovde ruši, negde se gradi“.

.....

3. Na mostu je doživio fatalnu ljubav koja ga vodi u smrt.

.....

2 boda

21. Ime Lenka upotrijebi u:

1. genitivu

2. instrumentalu

3. lokativu

1 bod

22. U oglasu je napravljena greška. Pronađi je i objasni zašto je to greška.

*Prodajem kuću na spratu u Zagoriču, 250 m², plac 700 m². Povoljno.
Tel. 069.....*

.....
.....

1 bod

23. U prazno polje upiši:

A) konsonant Z ili Ž tako da riječi budu pravilno napisane

ra___nježiti

i___njedriti

mira___džika

ra___ljutiti

1 bod

B) konsonant D ili T tako da riječi budu pravilno napisane

o___šetati

o___pisati

pre___postaviti

pre___staviti

1 bod

24. Pored imena književnog lika napiši naziv književnog djela u kome se javlja, kao i ime i prezime autora djela.

Ruža Kasanova

Ismena

Serebrjakov

Šabetaj Cvi

2 boda

25. A) Zaokruži broj ispred odlike književnog pravca koja ne pripada datom nizu i rješenje prenesi na list za odgovore.

1. Er - forma
2. mali čovjek
3. socijalna motivacija
4. narodna književnost kao inspiracija

1 bod

B) Obrazloži odgovor.

.....
.....

1 bod

26. Pored imena lika iz Homerove *Ilijade* upiši odgovarajući stalni epitet. Pazi, dva epiteta su suvišna.

Stalni epiteti: rumenogruda, bjelolakta, brzonogi, ružoprsti, sjajnošlemi

Hektor

Ahil

Andromaha

1 bod

27. Glavni lik djela strada jer:

1. je izabrao put mržnje i osвете
2. nije učinio ništa da spasi brata
3. pomaže buntovniku, koji se sakrio u dvorištu tekije, da pobjegne.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenese na list za odgovore.

1 bod

28. „A možda i nemam pravo. Možda je tvoj način korisniji. Bolje je držati se nebeskih mjera nego običnih, ovdašnjih. Neuspjesi te ne uznemiravaju, uvijek računaš na beskrajno vrijeme, opravdanje je u razlozima izvan tebe. Lični gubitak postaje manje važan. I bol. I čovjek. I današnji dan. Sve se produžava na trajanje, bezlično i ogromno, pospano tromo i svečano ravnodušno. Kao more: ne može da žali bezbrojne smrti što se u njemu neprestano dešavaju.“

Ćutao sam, šta sam imao da kažem.

A) Koji lik u djelu izgovara citirane riječi?

.....

1 bod

B) Objasni što je povod za ovakvo kazivanje lika.

.....
.....

1 bod

C) Kako se zove lik koji je ćutao?

.....

1 bod

29. *Rječica je slična meni, bujna i plaha ponekad, a češće tiha, nečujna. Krivo mi je bilo kad su je zagatili ispod tekije i jarkom natjerali da bude poslušna i korisna, da kroz badanj tjera vodenični točak, a rodovao se kad je, nabujala, razrušila ustavu i potekla slobodno. A znao sam da samo ukroćena melje žito.*

Pozivajući se na ponašanje glavnog lika kao i na događaje u djelu, objasni po čemu su rječica i glavni lik slični.

.....
.....
.....
.....

2 boda

30. Ponuđene su dvije teme za pisanje eseja. Zaokruži broj ispred teme koju si odabrao/odabrala i napiši esej koji treba da sadrži od 250 do 300 riječi.

Oblikuj ga kao zaokruženu cjelinu (uvod, razrada, zaključak).

Poštuj zahtjev o broju riječi +/-10% (ocjenjuje se sastav koji ima od 225 do 330 riječi; ako esej ima manje od 225 riječi, NE ČITA SE, a na 330. riječi PRESTAJE čitanje).

Vodi računa o jezičkoj pravilnosti i čitljivosti teksta.

1. Leonova borba protiv Glembaja u sebi

Uputstvo za pisanje eseja:

- Opiši Leona Glembaja.
- Objasni njegov mir dok su svi ostali uzbuđeni zbog događaja Rupert – Canjeg.
- Ukaži na njegov odnos prema Anđeliki i Šarloti. Kakav je prema Ignjatu Glembaju? Kako reaguje na njegovu smrt? Objasni da li se osjeća krivim.
- Što ga motiviše da poćini ubistvo?
- Zakljući da li je i Leone u duši Glembaj; što on kaŹe o tome, a što ti misliš.

2. Navijaćka (ne)kultura

Uputstvo za pisanje eseja:

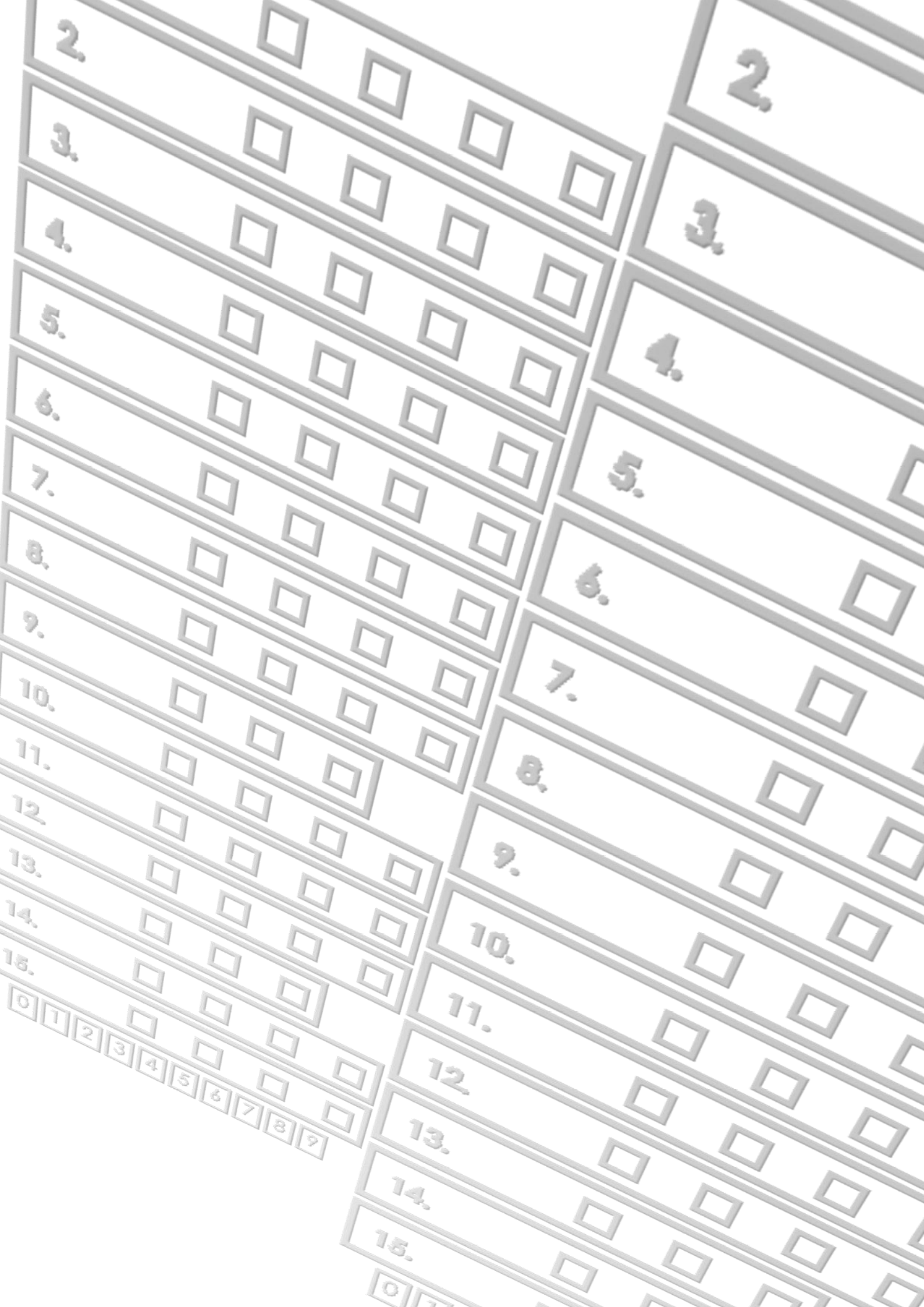
- Iznesi svoje mišljenje o tome što sport kao aktivnost afirmiše i ćemu doprinosi.
- Svakodnevno smo svjedoci nasilnićkog ponašanja navijaća. Iznesi svoje mišljenje o ovom problemu.
- Navedi koji su uzroci ćeste pojave nasilja na sportskim utakmicama.
- UkaŹi, navodeći primjere iz svog iskustva ili iz medija, na:
 - problematićan odnos navijaća prema drugim navijaćima, odnosno navijaćkim grupama
 - problematićan odnos navijaća prema sportistima suparnićkih ekipa, sudijama, novinarima, prolaznicima na ulici...
- Objasni i argumentuj mišljenje da nasilje u sportu jeste/nije model ponašanja mladih.
- Navedi kakve posljedice moŹe da ima nasilje na sportskim utakmicama.
- U vidu zakljućka predloŹi mjere kojima bi se mogao sprijećiti vandalizam i huliganstvo na sportskim terenima, odnosno među navijaćkim grupama.

25 bodova

A series of 25 horizontal dotted lines for writing.

Dotted lines for writing the essay.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....



2.

2.

3.

3.

4.

4.

5.

5.

6.

6.

7.

7.

8.

8.

9.

9.

10.

10.

11.

11.

12.

12.

13.

13.

14.

14.

15.

15.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

0	1
---	---